

Till kommunstyrelsen

Pensionärsorganisationernas (PO) synpunkter till budget 2019-2023

Bakgrund

Pensionärerna utgör endast ca 16 % av befolkningen men 22 % av de röstberättigade i Härryda. PO har låtit genomföra en enkät där endast 5 partier visade intresse i tid. Alla enkätsvar bearbetas för närvarande och kommer att följas upp för vidare rapportering vid månadsmöten.

Vi vill erinra om att skapande av 100 trygghetsbostäder (TB) medför en beräknad kostnadssänkning på ca 10 miljoner kr årligen för kommunen. Om Härryda skulle bli en lika bra kommun för äldre att bo i som målsättningen för företagen, nämligen bland de 10 bästa i Sverige, måste det byggas TB omgående.

Att bedriva hemtjänst i vår utbredda kommun är inte god ekonomisk hushållning. I andra kommuner har man byggt TB och kunnat sänka kostnaderna för äldre i hemtjänsten eftersom resorna mellan vårdtagarna minimeras. I dag tillbringar vår personal för mycket tid med transporter.

När man bygger TB flyttar en äldre eller ett äldre par från en större bostad; villa, radhus eller lägenhet. Bostäderna som lämnas har befintlig infrastruktur av alla slag. Det torde vara enklare för kommunen att snabbt planera ett antal huskroppar med TB i kommunal eller privat regi både som hyresrätter och bostadsrätter än att bygga helt nya bostadsområden för familjer. Om 15 år kan trygghetsbostäderna börja användas som ungdoms- eller studentbostäder och den gemensamma ytan kan göras om till en större lägenhet.

I årets Verksamhetsplan uppgår antalet planerade TB till 20 st med början 2020 vilket är för lite (lokalplan sid 32). Den enkät, se nedan, som föreslogs förra året bör snarast genomföras så att en bra prognos kan erhållas för hur våra äldre i kommunen vill ha det.

Befolkningsprognos 80 – 90 åringar boende i Härryda kommun

BEFOLKNINGSPROGNOS 2017 - 2026 HÄRRYDA KOMMUN

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
80	170	192	174	203	196	180	253	275	286	317	285
81	141	162	184	166	195	187	172	243	263	274	304
82	119	134	154	175	158	185	179	164	231	251	261
83	123	113	127	146	165	150	176	169	156	219	238
84	136	115	106	119	137	155	141	165	159	146	206
85	112	126	107	98	111	127	144	131	154	149	136
86	116	103	116	99	91	102	117	133	121	142	138
87	90	106	95	106	90	84	94	107	122	110	130
88	71	81	96	86	96	82	76	85	97	110	100
89	57	63	72	86	76	85	72	68	76	86	98
90	45	50	55	63	75	67	74	63	59	66	75
Summa	1 180	1 245	1 286	1 347	1 390	1 404	1 498	1 603	1 724	1 870	1 971

Tabellen har samma beräkning som prognoserna i VP 2018-2022 för Härryda kommun.

Som tydligt framgår av tabellen ökar befolkningsgruppen mer än 1.5% årligen eller 5.3 % i genomsnitt under 2016 – 2026. Det är därför nästan 4 ggr angelägnare att bygga TB än andra typer av bostäder. Det blir billigare per huskropp, effektivare utnyttjande av kommunens planeringsresurser, billigare hemvård,

tryggare, mindre ensamt osv. Det ena utesluter inte det andra men den akuta bostadssituation som vi annars kommer att vara i gällande **äldreäldre (80+) 2026** kräver åtgärder nu.

Som framgår av ovanstående tabell brådskar det med att planera och bygga TB men också fler platser i Särskilt boende. Antalet dementa kommer att utgöra ca 20 % av 80-åringarna och 50 % av 90-åringarna (snitt i riket som helhet) eller omräknat fler än 600 i Härryda. Härryda kommuns äldre är friskare och lever längre än riksgenomsnittet. Det är trots detta hög tid att planera för alla slags äldreboenden i alla delar av kommunen inklusive Hällingsjö. **Riktlinjer för TB** måste utredas huruvida tilldelning av TB endast kan ske till boende i Härryda kommun i första hand.

Vi har just fått en **servicegaranti** för Särskilt boende vilket är bra men kostnaden för trygghetslarm fram till inflyttning i det särskilda boendet bör också ingå.

Prognosmodellen för byggande av särskilt boende baseras nu på befolkningsutveckling och biståndsbedömning. Detta gör prognosen osäker då riktlinjer för biståndsbedömning ändras fortlöpande och dessutom att bedömningarna är subjektiva. Modellen bör ses över för att få rimligt hänsynstagande till de verkliga behoven.

PO har under 2017 fått ta del av Wallenstams koncept för Mölnlycke Fabriker. Det omfattar även **Hospice-platser**. Om dessa skall drivas av annan utförare än kommunen bör upphandling med LOV av tjänsterna snarast genomföras.

Dessutom måst **Riktlinjerna för biståndsbedömning** ändras i tid. Beroende på utfallet vid revideringen av Riktlinjerna 2018 och eventuell förändrad lagstiftning i Riksdagen till sommaren måste eventuella åtgärder vidtas med skyndsamhet med tanke på befintligt antal personer äldre än 65 år, se även lokalresursplan sid 25.

Larmavgiften höjdes kraftigt pga av medelvärdet i riket. Att följa medelvärdesprincipen kan kanske leda till vinst för kommunen vilket inte torde vara lagligt. Enligt Seniorens 14 februari 2017 tillhör Härryda den kommungrupp som saknar policy för larmtjänster. I investeringsbudgeten finns anslag för IT-investeringar vari ingår larm för övergång till digitalteknik. Detta kan på sikt medföra kostnadsbesparingar.

Avgiften för trygghetslarm i ordinärt boende är nu **231 kr**. Denna avgift är så hög att ett antal medlemmar i våra organisationer avstår från trygghetslarm sedan 2016 då den stora höjningen pga rikets medelvärde trädde i kraft. Enskilda individer riskerar att falla utan möjlighet att få hjälp omedelbart. Det bidrar till känslan av oro och otrygghet samt stor risk för onödigt lidande vid fall.

Palliativ vård Hönekulla

KS bör snarast ge ett uppdrag till förvaltningen att se över rutinerna på Hönekulla gård så att döende personer inte riskerar, att i den mån anhöriga inte vakar dygnet runt, obehöriga vandrar in och rekognoserar i rummet. De döendes bostäder måste ha lås som endast kan öppnas av anhöriga och personal.

Kontinuitet

Vi konstaterar att målet i årets VP sänkts till 13 personal per 14 dagar. PO anser att 12 bör vara målet. En bättre planering och på sikt tätare och inte så utspritt boende torde möjliggöra målet. Genom POs enkät har vi fått veta att några partier kan tänka sig 6 personal som mål. Vårdtagare som vårdas i hemmet och som haft terminalsamtal skall inte behöva ha fler än 12 olika personal. Vi har bett kommunrevisorerna studera kontinuiteten i kommunen.

Äldremat

Vi välkomnar den utredning angående äldremat som görs under 2018 för de som bor kvar hemma. Vi vill gärna att man studerar utvecklingen i Mölndals kommun där man nu skall börja laga mat i hemmet.

Vi förordar att maten tillagas hemma hos vårdtagarna. En utbildningsinsats av hemtjänstpersonalen är i så fall nödvändig.

Enkät inklusive djupintervjuer

PO föreslår att förvaltningen snarast gör en ingående analys av det verkliga behovet av äldreboendestäder av alla slag i kommunen i samråd med PO, men även med stöd av universitetet.

Analysen bör ge ökad kunskap om bland annat;

- hur många äldre i kommunen som känner sig otrygga i det egna boendet
- hur många som upplever sig inlåsta i sina egna bostäder utan tillgång till hiss
- hur många som har bostäder som ej är tillgänglighetsanpassade
- hur många som är beroende av omfattande stöd från närstående
- hur många som kan tänka sig att flytta

PO framför följande förslag:

att kommunen har som målsättning att Hälaryda kommun skall ingå bland de 10 kommuner i Sverige med flest nöjda pensionärer

att kommunen ger ett rejält bidrag för friskvård till PO för att sätta ett större antal 65+ i rörelse för motverkan av för tidigt åldrande och demenssjukdomar

att KS ger förvaltningen i uppdrag att genomföra en omfattande **enkät** med djupintervjuer för att rätt belysa de äldres behov av stöd och boende i samråd med pensionärsorganisationerna och med stöd av forskning och beprövad vetenskap

att byggande av trygghetsbostäder(TB) påskyndas i **samtliga** kommundelar och att riktlinjer för erhållande av TB tas fram så att endast kommuninvånare i första hand tilldelas en bostad

att man sätter målet för **kontinuitet** till 12 olika personal under en 14-dagarsperiod per vårdtagare

att riktlinjer för en **larmpolicy** tas fram i samråd med PO och att larmavgiften sänks till 102 kr (GBG-taxa) tills ny IT-teknik finns på plats

att förvaltningen vid översynen av mat till hemmaboende även studerar Mölndals beslut om matlagning i hemmet

att den nya **serviceavgiften** för särskilt boende inkluderar larmavgift och under hela tiden fram till inflyttningen kan äga rum

att kommunen tillämpar generösare regler vid ansökan till **Hospice** vid livets slutskede.

Till sist PO fortsätter sitt arbete med att följa upp arbetet med tablettgenomgång vid vårdcentralerna för alla fyllda 75 år, ett viktigt bidrag till att minska antalet fallskador bland äldre i Hälaryda kommun som ett komplement till kommunens Fixartjänst.

PRO och SPF i Hälaryda kommun